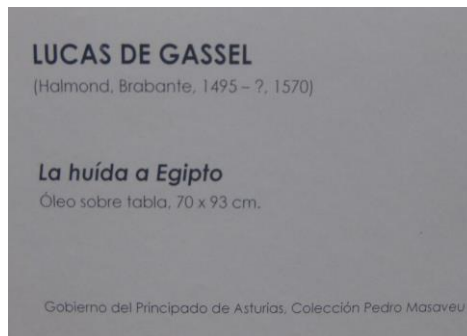

Waar architectuurreisjes naar Spanje al niet toe leiden....

Deze keer leidt een architectuurreisje van het Museo de Bellas Artes de Asturias in Oviedo naar Museum Helmond!

Tijdens ons verblijf in 2017 in Oviedo zagen we niet alleen veel interessante bouw- en beeldhouwkunst, maar ook schilderkunst die voor een verrassing zorgde. Wie was Lucas de Gassel uit Halmond, Brabante (1495-1570(?)) van wie een fraai schilderij aanwezig bleek in het Museum der Schone Kunsten in Oviedo? Afkomstig uit Eindhoven moest ik daar het mijne van weten.

In het Kasteel van Helmond, tevens Museum, kwam ik daarna nog een schilderij van hem tegen; een plaatselijke grootheid? Iemand die altijd in de schaduw heeft gestaan?

Toch wordt hij als bekende landschapsschilder vermeld in Karel van Manders Schilderboek uit 1604, naast schilders als Joachim Patinir (ca. 1475/80-1524) en Herri met de Bles (werkzaam ca. 1530-66). Via Karel van Mander is bekend dat Lucas Gassel in Brussel heeft gewoond, waar hij ook is overleden. Daar heeft hij in opdracht van Keizer Karel V "Zicht op het Coudenbergpaleis", oftewel "Het hof van Brussel" gemaakt. Een indrukwekkend schilderij dat nu pas aan Gassel werd toegeschreven en in het Museum van de Stad Brussel hangt. Maar wie weet is het ook binnenkort te bezichtigen in Helmond, want daar wordt flink uitgekapt om het 450ste sterfjaar van Lucas Gassel te herdenken. Door publicaties hierover werd mijn aandacht opnieuw gevestigd op deze schilder.

De portretgravure met Lucas Gassel (van de hand van Jacob Binck uit 1529).

Toen ik daarover las, heb ik me meteen afgevraagd of het schilderij van hem in Oviedo bij de curator bekend was. Ik kreeg een leuke reactie: "Hartelijk dank voor uw attente bericht over het schilderij in Museo de Belles Artes in Oviedo – vooral omdat de verblijfplaats van dit schilderij mij niet bekend was (voor zover ik weet is het niet eerder in de literatuur over Gassel genoemd). Het schilderij is zo te zien een vrij exacte kopie (zelfs tot de afmetingen van het paneel aan toe) van de *Vlucht naar Egypte* (gesigneerd met Gassels monogram en gedateerd 1542) dat zich in het

Bonnefantenmuseum in Maastricht bevindt als bruikleen van het rijk. Het is bekend dat er enkele vrij exacte kopieën naar dit werk bestaan (allen zonder signatuur en zonder datering); mogelijk werden zij in het atelier uitgevoerd door de meester en zijn medewerkers. Het bevestigt dat het schilderij in Maastricht, dat een van Gassels beste schilderijen is, een succesvol en bewonderd werk was. Het werk uit Maastricht zal uiteraard in de tentoonstelling te zien zijn, evenals een van de kopieën van deze compositie (nu in particulier bezit). Het schilderij uit Oviedo zal niet te zien zijn (aanvragen voor bruiklenen zijn al geruime tijd geleden gedaan) maar ik zal bij het museum informeren, ook omdat we graag een steunafbeelding van het werk zouden reproduceren in de catalogus.

Nogmaals dank voor de informatie; ik stuur uw bericht ook even door aan Ger Jacobs, het zal voor zijn boek ook van interesse zijn."

Anna Koopstra, curator.

Als afsluiting een schilderij dat in Kasteel Helmond hangt. Kijk, en dat bedoel ik nou met "Waar architectuurreisjes toe leiden..." : verbreding van je culturele horizon! Daar geniet ik van! (Naast natuurlijk de contacten die ontstaan tussen gelijkgezinden met wie je ook in Nederland interessante bouwkunst gaat bekijken!)

Pyramus en Thisbe

1540 - 1550

Lucas Gassel
(1480/1500 Helmond -
Brussel 1568/69)

Olieverf op paneel

Pyramus is smoorverleefd op zijn buurmeisje Thisbe. Hun ouders zien de relatie niet zitten. De jonge geliefden spreken af elkaar buiten de stad te ontmoeten. Thisbe, die als eerste arriveert moet voor een leeuwin vluchten. Als Pyramus aankomt ziet hij een pootafdruk en de met bloed bevleete sluier van Thisbe. Hij denkt dat zijn geliefde door een wild beest is verscheurd. Uit verdriet stort hij zich op zijn zwaard. Thisbe treft bij terugkomst haar grote liefde stervend aan. Ook zij doodt zichzelf op het lijk van haar geliefde.

Het schilderij van de Helmondse schilder Lucas Gassel laat de Griekse mythe over de slechte afloop van de onmogelijke liefde van Pyramus en Thisbe zien. Dergelijke verhalen uit de klassieke oudheid zijn in de 16e eeuw populair. Ook de klassieke schilderijstijl is dan modern.

- Het boek over Lucas Gassel wordt 18 oktober 2019, de internationale Lucasdag, patroonheilige van de schilders, gepresenteerd.
- De overzichtstentoonstelling in Kunsthal Helmond is van 10 maart tot 7 juni 2020. Heeft nog even tijd!

Hanny Visser, september 2019